

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadévatálban évről-évre:
 Egy évre — 18 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben kábeli kérése:
 Egy évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egy évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 karácsonyi napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczna-utca 2.
 A szerkesztőség kérésekre visszajáró
 vagy megvásárolható nem vállalkozik.
 Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.
 Nyitni csak 8 óráig.

NAGYVÁRAD, decz. 16

Királyi megnyitó beszéd.

A delegációkat megnyitó uralkodói nyilatkozat rövid kivonatban annyi, hogy minden hatalommal jó viszonyban vagyunk, a béke biztosítva van, de azért belé kell fogni az új ágyuk és hadihajók gyártásába.

Ez a következtetés pedig nem a megnyitó beszéd hibája, hanem az általános morális csődé.

A jog többé nem erő, a törvény nem szent, hanem az erő a jog s a bevégzett tény szentesítve van sikere által.

Ököljogban élünk s nem szerződés, de a szuronyok s ágyuk száma a jelen biztosítéka.

Császárok és királyok jártak Bécsben az idén, a három leghatalmasabb: az angol, az orosz és a németek császára, (és akiről nem szól a király — a román király), mindnyájan úgy tekintenek uralkodókra, mint Európa első gavallérjára, és mégis, az érdek a közlekedésben a mozgató erő s a fegyver hatalma a biztosíték.

Megemlékszik a trónbeszéd elhalt nagy papánkról, kire tisztelettel tekintett az egész világ, de ujjait se mozdította elrablott jogaiért.

Szeptember 20 szentesítette az ököljogot s e miatt kell folyton több és több fegyver mások jogainak védelmére.

Szörnyű helyzet ez, melyből kibontakozás nincs, míg új erkölcs nem tölti el

a világot s az ököl helyett a lélek nem kezd uralkodni.

Még Szerbiával szemben is érvény tud szerezni az ököljog, mert bármily sujtó is a királygyilkolás kritikája, mégis el van ismerve az új király, ki nem büntette azt a gyilkosságot.

A delegációnak tehát lesz mit megszavazni és meg is szavazza.

*

A delegációk ünnepléses megnyitásáraól bécsi tudósításaink a következők:

A magyar delegáció a királynál.

Bécs, decz. 16.

O Felsége ma déli 12 órakor fogadta a közösügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság tagjait. Ezt megelőzőleg azonban a delegátusok 11 órakor összegyűltek a delegáció helyiségeiben, valamennyien diszmagyarban, hogy meghallgassák Széll Kálmának ő Felségéhez intézendő beszédét.

Innen a delegátusok a királyi várakba hajtottak, hol a fogadás a szertartási teremben történt meg.

Széll Kálmán alelnök a következő beszédet intézte ő Felségéhez.

A király üdvözlése.

Császári és apostoli királyi Felség! Legkegyelmesebb Urunk! A törvény rendeletéből és Felséged legkegyelmesebb elhatározása folytán összeült a magyar országos bizottság, hogy évről-évre megújuló feladatában eljárjon. Hagyományos szokás, de nem csak ez, szívünk érzelmei hoztak ide Felséged elé, hogy a trón számlájára tegyük le hódolatunkat és bizsitsuk Felségedet tántoríthatatlan hűségünkről és odaadó ragaszkodásunkról.

Az a hitünk, hogy munkánkat úgy kezdjük meg legjobban, ha komoly buzgalommal fogjuk Felséged kormányának előterjesztéseit megvizsgálni.

Es támogatni fogjuk mindenben, a mi az osztrák magyar monarchia nemzetközi hatalmi állásának és tekintélyének fentartására és erősítésére szolgál és Magyarország biztonságának és érdekeinek megfelel.

A közös-ügyi országos bizottságok évek hosszú során át helyesléssel járultak hozzá ahhoz a külügyi politikához, melyet Felséged szándékai szerint a kormány folytatott. A mint elődeink, mi is ragaszkodunk a *hármasszövetséghez*, mely az országos bizottságok utolsó tanácskozása óta történt megújítások által bensőségben és szilárdságban csak nyert.

Az európai béke legelsőrendű biztosítékát látjuk és érdekeink védelmét ismerjük fel benne. Orvendünk annak, hogy barátságos viszonyaink a többi hatalmakkal zavartalanul állanak fent. Megnyugvással tölt el bennünket, hogy eddigi politikánknak megfelelő egyetértő eljárást követünk a hatalmas Oroszországgal azon tünetekkel és eseményekkel szemben, a melyek *Keleten* vészthozó fellegeként jelentkeztek.

A mi érdekünk és Európa békéjének érdeke, hogy az ottani hatalmi és területi viszonyok erőszakosan meg ne bolygattassanak és hogy az állapotok javulásával további bonyodalmaknak lehetőleg eleje vételessék és hogy a Balkánon általában az ottani népek a történelmi és nemzetközi szerződéses jogok alapján szabadon fejlődjenek.

A béke nekünk pótolhatatlan kincsünk. Más nemzeteknek is nagy, legelső érdeke ez azon társadalmi és állami bonyolult és mindinkább fokozódó feladatokkal szemben, a miket a mai kor minden államra ró.

Es mégis minden hatalom versenyez katonai erőinek kifejtésében.

Végre is az igazi biztonságot saját erőnkben kell keresnünk nekünk is. Megadjuk ezért

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Modern tudósok.

— Az „Amsterdami vázlatkönyvből.“ —

Irtá: Hermann Heijermans.

I.

Mikor először bevezettek a kaszinóba, alig hogy észrevettem. Csak azt tudom, hogy ürmöst ivott és a „Nieuwsblad voor Neederland“-ot olvasta.

Körülötte beszélgettek, vitakoztak és erősen politizáltak, de ő csak olvasott. Helyesebben szemel végignyargal ak a betűkön és közbe-közbe megnyugodtak egy-egy beszélőn.

Az élet igazi józan beosztása, gondoltam magamban. Valaki, aki egy falucskába temetkezve a társaslény természeténél fogva kaszinózik egy kicsit, de még itt sem megy tovább a kelleténél.

Később, mikor az olvasást befejezve halgatagon, komoly pislogással nézett szét pápaszemén keresztül, ez a benyomásom még meg erősödött.

Okos, barna feje volt. Rendetlen, fekete haja tudósra vallott és hegyes kecskeszakállal komoly külszint köcsönzött arcának, míg összeszorított ajka erős értelemre mutatott. Valami tanító, vagy efféle, gondoltam. Valaki, aki a többieket megfigyeli.

A pápaszeme erős villogásától kissé kényelmetlenül éreztem magam, — szeme nem volt látható — és oldalt fordultam hozzá, hogy majd onnan figyelem meg. De a villogó pápaszemek szintén oldalt fordultak.

— Régen lakik már itt? — kérdeztem végre a köztünk ülő emberek fején keresztül.

— Igenis, uram, — és bölintott hozzá.

— Bizonyára kellemes is az ittlakás? — kérdeztem.

— Nem, uram, éppenséggel nem kellemes az ittlakás, — szólott közbe hirtelen és har-

sányan. Volt a hangjában valami a féltékeny komondor szűköléseiből, aki félti a kapott konczot és a legkisebb zörejre készen áll, hogy megvédelmezze.

— Hogyan? Tehát önnek nem tetszik? — kérdeztem én nevetve, mint olyan valaki, aki kellemesebb helyeket is ismer.

— Eppenséggel nem — dörmögte.

Kölcsönös lélekfűrkészésünk e pillanatában elharsogta a mi csöndes beszélgetésünket a többi kaszinótag lármás dőbtája, akik épp a zene fölött vitakoztak. A fiatal festő, kinek arca hiborszinben égett a naranc létől, dühösen erősítette, hogy Abt Ferencz már legkevesebb két évszázada meghalt. Hogy épp kétszáz évről volt szó, vagy ilyesvalamiről, azt már nem tudom, de annyi bizonyos, hogy Abtról folyt a vita.

Ekkor a fekete pápaszemes tudós vette át a szót. Nyugodtan megtörülgette pápaszemének két üvegét, kedélyesen csettintett a nyelvvel, felgyűrűzött kezével letörülte bajuszáról a ráragadt ürmösmaradékot és nyugodt, biztos

Modern villamos és légszesz csillárok,

karácsonyi ajándéknak

alkalmas villamos diszolgok.

Bronz csillárok: Kétágu 26 korona; háromágu 30 korona; négyágu 44 korona; 2+1, 31 korona; 3+1, 37 korona; 5+1, 50 korona. Karácsonyfák villamos világításra szerelteknek.

Tisztelettel

Elektrotechnikai Mérnöki Vállalat. Telefon szám: 509.

512 NAGYVÁRAD, Kossuth Lajos-utca, 11. szám.

a hadsereg számára, a mely a miénk is és a melyben a nemzet ifjúságának virága teljesíti védelmi kötelezettségét, azt, a mi harc-képességének biztosítására feltétlenül szükséges. De ne feledkezhetünk meg a magyar állam belső fejlődésének szükségéről sem.

Határt szab áldozatkészségünknek Magyarország gazdasági ereje, a melyből többet meríteni, mint a mennyire az azt tápláló erőforrások engedik, nem szabad.

Ezt a két tekintetet tartjuk szem előtt: a monarchia súlyának és tekintélyének feltételeit, és Szent István koronája összes országainak állapotát és gazdasági erejét.

Mind a kettőre szükség van.

A magyar állam biztonsága a monarchia súlyában, a közös védelem eszközeinek hatalmasságában gyökerezik; a monarchia ereje és súlya a Felséged jogára alatt élő két államnak, Magyarországnak és Ausztriának politikai konszolidációjából és gazdasági erejének érintetlenségéből táplálkozik.

Legkegyelmesebb Urunk! Ennek a letűnő évek eseményei nem voltak a termékeny munkára és a nyugalmas fejlődésre kedvezők és örömteliek nem voltak gazdagok.

De keresztülvillant ezeken egy esemény jelentőségteljes és örvendetes: Felségedet Európa leghatalmasabb fjedelmei keresték fel, hogy körülvegyék tiszteletükkel és barátságukkal.

A mi sziveinkben megvillant az öröm melegítő és felemelő érzete, az a kegyelet, tisztelet és elismerés, a melylyel Európa Felségednek adózik.

Az a dicsfény, amely magasztos és felelős fejedelmi érényeit övezi, azt a koronát is körülragyogja, amelyet Magyarország királya visel és arra a jogarra is száll, mely a két államot: Magyarországot és Ausztriát összekapcsolja.

Növél hálánkat a Gondviselés iránt, a mely nekünk Felségedet adta és emeli öntudatunkat és büszkeségünket, hogy Magyarország királya az, a kit Európának ez az osztatlan tisztelete és kegyelme körülvesz.

A Mindenható segítse és áldja Felségedet malaszijával, enyhítse súlyos gondjainak terhét és boldogítsa a magyar királyt, a ki életének minden pillanatát magyar nemzete és népei boldogítására szenteli. (Élénk éljezés.)

Erre ő felsége a következőleg válaszolt:

A király a delegációhoz.

Hü odaadásuknak biztosítása őszinte meglepedésemre szolgál.

Fájdalommal óhajtok mindenk előtt a katolika egyház fejének, XIII. Leó pápa ő Szentségének, ez évben bekövetkezett elhunytáról megemlékezni, kinek felelős személyéhez az egész katolikus világ szokva volt bámuló hódolattal tekinteni.

A monarchia külpolitikai helyzete a delegációk legutóbbi ülésének óta is minden tekintetben örvendetes képet nyújt. A hármasszövetségnek a múlt évben történt megújítása által politikánk ezen kipróbált alapja, melyet ezentul is fenntartani el vagyunk határozva, a jövőre újból megerősített. Az orosz birodalommal a balkán félsziget eseményeire vonatkozó benső egyetértésünk kormányom részéről szakadatlanul ápolatik és az ott felmerülő kérdések békés megoldásának javára szolgál. A macedóniai felkelés által a két hatalom egyetértő actiójának azon fontos és nehéz feladat jutott, hogy azon területen a béke, a status quo és a rend fentartása érdekében működjék. A többi nagyhatalom hathatós támogatása mellett a monarchia és Oroszország, minden önző szándék nélkül és csak az egész Európa érdekében fekvő békeművet szem előtt tartva, közösen oda törek-szenek, hogy egyrészt Törökországot a keresztény alattvalói helyzetének javítására szükséges intézkedések megtételére bírják, másrészt pedig a bolgár fejedelemséget a felkelésnek bármilyen támogatásától visszatartsák.

A többi hatalommal való azon bizalomteljes viszony, melynek fenntartására kormányom nemcsak ezen, hanem minden más kérdésben is sikerrel törekszik, különösen ez évben örvendetes támogatást nyert azon személyes megbeszélések

által, melyekre kedves szövetségesem, a német császár ő Felsége, továbbá az orosz császár és az angol király ő Felségeik látogatása kedvező alkalmat nyújtott.

Szerbiában egy büntett folytán, mely minden erkölcsi érzékkel bíró embert borzalommal kellett hogy eltöltjön, változás állott be a dynastiában. Lehet reményleni, hogy ezen ország új uralkodója alatt erkölcsi újjászületése és egy jobb jövő elé fog menni.

Hadi kormányzatom előirányzatában a múlt évi megszavazás határai között marad.

Az új gyorstüzelő ágyú kérdésének elintézése küszöbön áll; szükségesnek látszik tehát, hogy annak gyártása a jövő évben megkezdessék, a mely célra a hadi kormányzat bizonyos összeget kérelmez.

A hadi tengerészetem részéről igénybe vett költségöbbletek, úgy mint a múlt évben, személyzeti szaporításokra és hajóépítésekre vannak szánva.

A megszállott tartományok folytonos kulturális fejlődése ez évben nem szenvedett félbeszakítást és Bosznia és Herzegovina, noha ismét részbeni rossz termés által lettek sújtva, a jövő évben is saját jövedelmeikből fogják kormányzatuk szükségleteit fedezhetni.

Számitva ama buzgalom és hazafias belátásra, melyeket feladatuk megoldásának szentelni fognak, szívélyesen üdvözölöm önöket.

Bécs, decz. 16.

Pontban tizenkét órakor bevezeté Kolo-niewski gróf főszertartásmester a Burg szertartási nagytermében összegyűlt magyar delegációt a titkos tanácssterembe, a melyben emelvényen trón volt felállítva, a trón körül félkörben foglaltak állást a delegáció tagjai. Már előbb a titkos tanácssteremben voltak Tisza gróf miniszterelnök, a magyar királyi főkama-

határozott, ellentmondást nem tűrő hangon megszólalt:

— Ertelmetlen fecsegés. Abt Ferencz 1819-ben született és 1885 tavaszán halt meg 1891-ben emlékkövet emeltek a tiszteletére.

— Nos, hallja! — ordította az adóbeszedő és ezzel be is fejeződött az egész vita.

Hisz ez derék, nyugodt, higgadt ember! gondoltam újból. Valóban olyan dolgokat eresztett most is a széleak, amiről nekem még fogalmam sem volt.

— Ki ez az ur? — kérdeztem hal-kan a barátomtól, aki bevezetett a társaságba.

— Egy kaffer, — mondotta egykedvűen a barátom. — Paraszt.

— De hiszen... — kezdtem kételkedve.

— Paraszt, ha mondom, — ismételte a barátom.

Ebben a pillanatban a fekete pápaszemes tudós újból megszólalt. Pohara ismét tele volt ürmőssel és a szeme élénken ragyogott:

— Mit mond ön? De uram, engedelmével, ez nem úgy van. Nem, az albinók nem egy néptörzshöz tartoznak. Eppenséggel nem, külön népfaj. Albinók, amiket ön is látott, mindenütt vannak, mindenütt, igen, mindenütt.

— Ez nem igaz, — ellenkezett az adóbeszedő. En hallottam, hogy valami afrikai népfaj, vagy eféle.

— Eppenséggel nem, — felelte a fekete tudós. — On semmit sem tud róluk, semmit. Albinók mindenütt találhatók; a pupillájuk vörös és leginkább sötétben látnak. Eppen mint a tengeri nyulak és a baglyok.

— Pedig én biztosra vettem... — dadogta az adóbeszedő.

— Hat akkor nem jól tudta, — vágott vissza a fekete tudós. Az a jovialis szokása már nem volt meg, hogy pontosan megmagyarázza a vitatott kérdést, de kétségtelenül igaza volt.

— Hogy hívják ezt az embert? — kérdeztem halkan a barátomat.

— Mit érdeklődöl annyira a kaffer iránt? — dörmögte. — Piet Slapnak, — egyszerűen Piet Slap.

Bizonyára te is összekülömböztél vele, gondoltam magamban. Persze ezek a kisvárosi vitakozások! Mert ha Slap uram beszédmodora nem is valami kellemes, de amit tud, azt becsületesen tudja!

Közbe pedig nagyban időzáltak körülöttük. Slap uram is nem egyszer erős megoézte az ürmőkupa fenekét. De hát nem csoda! Ilyen magános életmód mellett könnyen hibákhoz jut még a művelt ember is. Mert Slap művelt volt, az bizonyos!

Amíg a többiek közömbös dolgokról fecsegték és kávéházi vicczeket ejtegettek el, Slap, mint hálóiban a pók, komolyan ült székén és ha megszólalt, amit mondott, az alapos és megfontolt volt. Néha-néha természetudományi jelenségeknek is juttatott szót. Beszélt országok és népek különlegességeiről,

az amazonok legendájáról, Aphroditéről, a szerelem és szépség görög istennőjéről, az amsterdami, berlini, new-yorki akváriumokról, bizalmas részleteket mondott el Alberdingk-Toijmról, aki 1820-ban született és 1889-ben meghalt.

— On bizonyára tanító itt! — mondtam végre, mert meglepett ez a nagy olvasottság.

— Nem uram! — felelte és erősen megnézett pápaszeme mögül. — En csak közönséges paraszt vagyok.

— Ugyan, ugyan, — nevettem.

— Igen, uram én egyszerű paraszt vagyok és nem más. De én kihasználom az időt. Nem teszek úgy, mint ahogy mások, akiknek estende már semmi kedvük sincs ahhoz, hogy könyvet vegyenek a kezükbe.

Aztán elváltunk. En bizonyos szimpátiát éreztem iránta, már csak tanultsága és nyersessége miatt is!

— Ti csódtok ebben az emberben, — szólottam a barátomhoz. — Habár kissé goromba ember, de irizylésraméltó természetes intellektusa, pompás memóriája és józan ítélőképessége van.

— Közönséges kaffer! — felelte nyakasan. — Paraszt, aki nem tud semmit, nem konyít semmihez, aki ötvenig nem tud számolni, de aki mindig ellentmond és aki a fehéret feketének, feketét fehérnek látja.

II.

Este a fekete tudós háza előtt is elsétáltam. Ott ült a nyitott ablak előtt a lámpásnál

rásmester helyettesítője, a testőrkapitányok és Paar gróf főhadsegéd.

A magyar királyi főkamrásmester helyettesítője megtette a jelentést ő Felségének, mire az uralkodó a titkos tanácssterembe ment és megállott a trón előtt. Az ajtóban az arciera és magyar testőrség kettős őrségei állottak fel. Az emelvény lépcsőjén állott a magyar királyi főkamrásmester helyettesítője, az emelvénytől jobbra és balra a gárdakapitányok, Paar gróf főhadsegéd, a közös miniszterek, a főszertartásmester és ő Felsége szolgálatot tevő szárnysegéde foglalt állást. Ezek előtt gróf Tisza István miniszterelnök állott. Az emelvényen szemben állottak magyar díszben a delegáció tagjai, előttük Széll Kálmán, a magyar delegáció alelnöke. Széll Kálmán beszédet intézett ő Felségéhez, amelyre az uralkodó válaszolt. Gróf Tisza István miniszterelnök ezután bemutatta a delegáció tagjait ő Felségének. A megtartott cerce után visszavonult ő Felsége a kihallgatási terembe.

Közben összegyűlt az osztrák delegáció a szertartási nagyterembe és pont 1 óráker bevezette őket a főszertartásmester a tanácssterembe, a hol megfelelő szertartás közben olvastatott fel a trónbeszéd. Ezután bemutatta dr. Körber miniszterelnök az uralkodónak az osztrák delegáció tagjait, mire ő Felsége visszavonult.

Zontschev generális és a háború.

Zontschev tábornok, a macedóniai inszurgensek ismert vezére egy újságíróval beszélgetve, annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy már a tavasz kezdetével elkerülhetlen a török-bolgár háború kitörése s valószínűleg Szerbia is rátámad a szultánra. Szerinte az orosz-osztrák-magyar reformok sikere ki van zárva s bizonyos az újabb macedóniai fölkelés kitörése.

Zontschev most azért utazza be Európa nagyobb városait, hogy megállapítsa, milyen a hangulat a macedónok iránt és számíthatnak-e

ezek segítségére? Legutóbb Bécsben járt, de az itt szerzett impressziói éppen nem voltak kedvezőek, a hangulat itt nagyon pesszimistikus. Belgrádban több miniszterrel konferált. A szerbek eddig a macedón felkelés ellen voltak, de a gondolkodásuk meglepő módon megváltozott s a szerb fővárosban, de a nagyobb vidéki városokban is, macedón ügynökségek keletkeztek, amelyek tavasszal csapatokat küldenek Macedóniába. Szerbia csak attól fél, hogy Ausztria-Magyarország elfoglalja Macedóniát, mert akkor Szerbia egészen körül lesz fogva a Habsburgok uralkodása alatt lévő államok területétől.

— A szerbek — mondta Zontschev — azt hiszik, hogy a Magyar-osztrák monarchia kijátsza Oroszországot s biztosítja magának Macedónia birtokát. A szerbek szerint Boszniában már most folynak ebben az irányban a katonai készülődések.

Bulgáriában egyébként megszakítás nélkül folynak a háborús előkészületek. Legutóbb a kormány 50.000 fegyvert s nagymennyiségű lőszeret és konzervet kapott. A forradalmi bandák kebelében kitört egyenlenségekről persze nem akart nyilatkozni a generális. Annnyit árult csak el — ezt is akaratlanul — hogy az inszurgensek a haditervekre s a taktikára vonatkozólag különböző nézeteket vallanak s a különböző vezetők beteges ambíciója szinte kizár minden egységes együttműködést.

Ügyvédek értekezlete.

A beteg ember tudja, milyen áldás a jó orvos, a perelni kénytelen fél tudja, mily megnyugvást ad, ha perét megbízható ügyvéd kezében tudja.

Nincs tehát helytelenebb eljárás a hatóságok részéről, mintha az ügyvédek fölösleges zaklatásokkal bosszantják, vagy éppen megélhetését fenyegetik. Nemcsak az ügyvédek okoznak ezzel kárt, hanem a nagyközönségnek és az igazságszolgáltatás ügyének is általában.

A zaklatásban főleg a leletező közegek

remekelnek: Néha csak úgy meglepetésképpen a legabszurdabb leletekkel áll elő az adóhivatal. Volt már rá eset, hogy az ügyvédek *ötvenszeres* bírsággal tisztelték meg Persze, a megüszelt ur tombolt, haját tépte, összezdítta az egész irodai személyzetet s egyenesen rohant az adóhivatalhoz, onnan a bírósághoz, hogy megtudja, segédei közül melyik szerencsétlen flótás volt a hibás? És kiderült, hogy az egész — csak egy kis félreértés, a bírságot alaptalanul vetették ki s felebbezésre a pénzügyigazgatóság törölte is. De hát a hosszúság, a sok utánjárás, a felebbezés, az idővesztés? Ki fizeti az ügyvédek azért, hogy leletezési baklövéseket potyára korrigál?

A kir. tábla pedig egyenest az ügyvédek megélhetését nehezíti, mikor újabb a munkadíjak lejobb srófólását teszi joggyakorlattá akkor is, mikor azt egyik fél sem fogadta. Az ilyen kéretlen lejobb srófólás jogi szempontból sem áll azon a szilárd alapon, a melyet oly tekintélyes bíróságtól, mint a kir. tábla, méltán elvárhatunk. Azok a konkrét esetek pedig, a melyekről eddig értesültünk, a méltányossággal és a becsületes munka tisztességes díjazásának fogalmával homlok egyenest ellenkeznek. A kir. tábla elé még fokozottabb készütséggel lép az ügyvéd — már most hogy lehet tőle fokozott készütséget, nagyobb munkát kívánni, mikor biztosra veheti, hogy az a tekintélyes polgári tanács még az első bíróság előtt megkeresett munkadíját is megnyirbálja!

Helyes dolgot tesznek az ügyvédek, ha a kérdéseket szellőztetik. S a magunk részéről a programba felvett pontokhoz ajánlunk még egyet: a *járásbíróknál a tömeges tárgyalások forszírozását*. Van rá akárhány eset, hogy a 9 órára különbeni következmények terhe alatt becsitált fél egészen d. u. 2 óráig a folyosón lopja a napot ügyvédestül. Innen a sok halasztás, mert az ember inkább halaszt, hogysen egész napját tönkre tegye valami potomságért, sőt arra is tudunk példát, hogy egy perben a beidézett tanúk *három ízben* megszöktek, mert nem győzték a várakozást. Ilyen viszonyok között gyors igazságszolgáltatásról ne beszéljünk. Több bíróval vagy más módon, de e türethetetlen állapotokon segíteni kell.

Az új akció az ügyvédi kamarán kívül indul még s erre az ügyvédekhez körlevelet küldtek, melyből adjuk a következőket:

Vaskos könyv volt előtte és amint felpápaszemezt szemével olvasta, a kezére hajtotta a fejét. Nem akartam megzavarni és tovább mentem. Mikor visszafelé jöttem, a zsalukátek már be voltak téve, de amint benéztem az ablakon, még ott láttam pipázó-szilhuettjét az íróasztal-szilhuettjénél.

Másnap a gát mentében sétáltam, de ekkor alig ismertem meg.

— Jónapot, jónapot! — kiáltozta felém és egy nagy kezitárgonczát tolt maga előtt. Kopott ruhában volt, a lábán kopogós faczipő és a fején vannyadt szalmakalap, amely szinte eltakarta a pápaszemét.

— Ejajaj! — tört ki belőlem a meglepetés. — Biz én meg sem ismertem volna.

— Nem tartana velem egy kicsinyiség? — kérdezte nevetve és odvas barna foggyökereit kivillogtatta a szájából. — Egy kis takarmányt viszek haza a kacsáimnak.

— Ugy, ön tehát kacsákat is tart? — kérdeztem és tetszett nekem ez az ember. Igazi egyszerűség sugárzott le róla. Este szorgalmasan tanul és reggel tárgonczában visz haza takarmányt.

— Igen, kacsáim is vannak, — mondta. — Cináltam egy kis tavat a kertemben, de hát ennivaló már nem akad otthon.

Kopogós faczipőjével ott állott az árok szélén és zöld füvet szedett egy fonott kasba.

— Na, most megint inyenczedhetnek a kacsáim, egész növénygyűjteményt viszek haza. Egyébként tudja, hogy hányfajta alga van erre?

— Nem én! — feleltem.

— Algae, éppen erről olvasok mostanában megint. Igazán csodálatos, hogy hány válfaja van. Először is sósvízi algák, másodsor édesvízi algák.

— Ugy? — kérdeztem csöndes csodálatlalt. Az ilyen ember, aki ily egyszerűen tud mindent, szerencsétlennek érezheti magát abban a körben, ahová beléceppent.

— Bizonyára érez ön néha vágyat a nagy városok után? — kérdeztem kis várattalva.

— D-hogy, dehogyl! — mondta és az utolsó kosár füvet borította a tárgonczába.

Együtt mentünk haza, ő kopogós faczipőjében, pipázva, én pedig az ő beszédére figyelve. És én nagyon elűttem mellőle. Mert alig kezdtem valamiről beszélni, ő rögtön velem tartott és amit mondott, mindenkor nagy tudásra vallott.

Délben a kaszinóban megint összekerültem a barátommal és újból szóba került a »kaffer«, akiről én nagy becsüléssel beszéltem. Mert egy ilyen ember, akiről mindenkor csak tanulni lehet, nem mindennap akad a faluban.

Este, amikor a háza előtt elmentem, be is tértem hozzá, de tudósom nem volt otthon.

— Az unokahuga elé ment a pályaudvarra, — mondta a felesége és bevezetett a belső szobába, hogy várjam meg.

— Sok szép könyve lehet a férjeurának, — mondtam — mint nagy könyvbarát.

— Sok! Sok! Bizony egy egész falualjának való. Nézze csak meg az ur, mennyi van csak itt ezen az állványon.

Egynehány kötet Cremer, valami Van Lennepől, egy-két biblia-kiadás, egy egész hal-

maz ponyvaregény és egy vaskos újságfoliás volt ott.

— Es ezekből olvas egyre! — mondta az asszony, a foliásokra mutatva.

Kíváncsian, mert a várakozásom nem elégitette ki, elővettem a legvaskosabb könyvet a polcokról.

Nevetnem kellett.

A Mayer Konvérzationslexikon hatodik kiadásának első kötete volt. A-tól az Astigmatizmusig és az Algák-nál egy papirszeletke volt betéve a lapok közé.

— Visszajövök nemsokára, — mondtam és elisiettem.

Ahogy pedig elmentem a fekete tudós tudományára visszaemlékeztem, úgy találtam, hogy az A-nál zátonyra is jutott az a nagy tudás. A B-betűt már nem akartam a faluban megvárni és siettem haza, hogy csomagoljak.

— Azért mégis pompás egy fickó marad! — mondtam otthon a barátomnak.

— Persze, persze, de te megszököl a B-betű elől, mi azonban a többi betűt is megérjük.

Délután a kaszinóban Keplerről, Newtonról, Sokrateszről, Plutarchról beszélgetett a barátom.

A villogó pápaszemes, fekete tudós pedig állandóan Argentináról, Algarottiról, az architektúráról, asszimilációról, albatroszról, Afrikáról beszélt és Galilleig már nem merészkedett.

Tudós, komoly, de kissé fonák beszélgetés volt...

Az ügyvédek anyagi és erkölcsi helyzete az utóbbi években rohamosan rosszabbodik. A hatóságok magatartása egyre több oly sérelmet teremt, mely csak tömörítés és egységes fellépés mellett orvosolható. Így egyes bírók önkényes eljárásai, a leletfelvételek körül szaporodó visszaélések, az illeték kiszabások temérdek jogtalansága, a sorrendi tömegeknek a kincstári tulkapások által elvonása, az ügyvédi díjnak főleg jogperekben tulságos alacsony megállapítása, a csődök kiosztása körül mutatkozó helytelen eljárás, az ügyek szerfelett lassú elintézése s az a kényszerűség, hogy a legegyszerűbb ügy sürdős elintézését is kegygyanánt kell kijárnunk, a bűnvádi eljárás által a polgári bíróság lekötése, hivatalból védők nem díjazása s számtalan egyéb hasonló bajaink sokkal súlyosabban nehezédnek reánk, mint a kar tulságos elöépesedése. A nagyváradi törvényszék területén működő ügyvédek szövetkezése illetékes helyen orvoslást keresni lesz hivatva. Ez a szövetkezés még arra is volna hivatva, hogy a kartársaknak egymásközti, az ügyvédi működés közben felmerült viszályait kiegyenliteni törekednek.

Azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulunk tehát a kartárs urhoz, hogy a már vázolt eszmé megvalósítása s az ügyvédi kar javának ez által leendő előmozdítása érdekében a mozzalomhoz csatlakozni s a *f. évi december 19-én d. u. 6 órakor a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara helyiségében* (Kereskedelmi Csarnok palota) tartandó alakuló gyűlésen megjelenni méltóztassék.

Együttal közöljük, hogy már ez első alkalommal tárgyalás alá fojzuk venni:

1. Egyik megyebeli járásbíró ellen bejelentett egy közelebb előfordult esetet.

2. Azt a kérdést, mikép lehetne a szabálytalan leletfelvételekért megtorlást s a felesleges munkával, vagy jogtalan fizetéssel terhelt ügyvédnek kártérítést szerezni?

3. A kir. táblának azt a joggyakorlatát, hogy ügyvédek díjait felebbzés hiányában is mérsékeli.

4. Az alólírottakhoz a gyűlés napjáig bejelentendő további kérdéseket.

Ertekezlet után a kert-utczai Kovách-féle vendéglőben társas vacsra lesz, melyen mindenki előleges bejelentés nélkül részt vehet s étlap szerint étkezhetik.

Nagyvár, 1903 december 14.

Tisztelettel:

Dr. Várady Zsigmond, Dr. Rosenthal Mór,
Dr. Thury László.

Biharmegye közgyűlése.

Tegnap tartotta meg Biharvármegye téli közgyűlését, Beöthy László főispán elnöklésével. A nagy számmal megjelent törvényhatósági bizottsági tagok gépies egyhangúsággal tárgyalták le a közgyűlés tárgysorozatát. Felszólalás alig történt, csupán a bizottságok megalakítása adott egy kis élénkséget a közgyűlés elején.

A megyeháza nagytermében d. e. 9 órakor nyitotta meg Beöthy László főispán a közgyűlést, melyen jelen voltak:

Miskolczi Ferencz alispán, Radnai Farkas püspök, Széchenyi Jenő apátkanonok, Keszthelyi Zoltán főjegyző, Balogh János, Baranyi András, Balogh Elemér, Balázsházy Iván, Jancsó Károly, Bartos Elemér, Vertheimstein Henrik, Pojnar Ernő, Jezerniczky Dénes, Rednik Gábor, Varró Domokos, Gyöngyössi István, Cziffra Kálmán, Hraniczky Károly, Fráter Barna, Telegdy József, Reindl Gyula, Roxin Miklós, Markovits Antal, Beöthy Odön, Otvös Gyula, Juricskay Akos, Szunyogh Lóránd, Eder Géza, Des Echerolles-Kruspér Sándor, Biszterszky Iván, Mózes Imre, Jerzsák István, Udvarhelyi Béla, Ujházy Antal, Berger Gyula, Osváth Gyula, Osváth Lajos, Echerolles-Kruspér Gilbert Gólya János, Ertsey Dezső, Vattay Gyula, Szöllőssy Ferencz, Cziffra Gerő, Schvarcz Gyula, Hamvay Ferencz, Márkus László dr., Lichtmann József, Nagy Márton, Pallay Lajos, Ertsey Dezső, Hegyessy Márton, Vidovich György, Klósz Lajos, Török Endre, Markovits Károly, Tatár József, Kiss Miklós, Király Béla,

Darabant Gerő, Markovits Manó, Orley Kálmán, Schvarcz Ferencz, Bérczy Imre.

Jelentések.

A gyűlés megnyitása után megjegyzés nélkül tudomásul vették az alispán időségi, a számonkérőszék és az igazoló választmány jelentését.

Bizottságok megalakítása.

A jelentések felolvasása és tudomásul vétele után az elnökölő főispán a közigazgatási bizottság tagjaira elrendelte a szavazást. A választás eredményét pár perc múlva hirdette ki Beöthy László főispán. A szavazatok következőképp oszlottak meg:

Markovits Károly	72
Szunyogh Szabolcs	72
Radnay Farkas	71
Gálbory Sámuel	66
Hegyessy Márton	66
Juricskay Akos	5,

tehát a közigazgatási bizottság tagjai lettek: Markovits Károly, Szunyogh Szabolcs, Radnay Farkas, Gálbory Sámuel és Hegyessy Márton.

Ezután részben választás, részben a főispán kinevezésével megalakult az igazoló bizottság. Tagjai lettek: Papp János, Pallay Lajos, Széchenyi Jenő, Cziffra Gerő, Szunyogh Lóránd, Középegy Kálmán, Markovits Antal, Gálbory Sámuel, Hraniczky Károly.

A bizottságok megalakítása után Beöthy László főispán Balogh Jánost tb. főjegyzővé, Des Echerolles-Kruspér Gilbertet pedig tb. aljegyzővé nevezte ki.

Csak ezek után kerültek tényleg tárgyalásra a vármegye elintézendő ügyei.

Keszthelyi Zoltán főjegyző előterjeszti a vármegyei törvényhatósági utadó-alap költségvetését és a jövő évi munkatervezetet. A közgyűlés tudomásul veszi.

Ezután felolvasták mindazon leiratokat, melyekben a távozó miniszterek búcsúznak s az új kormány elnöke és tagjai bemutatkoznak.

Tisza István gróf üdvözlése.

A miniszteri leiratok felolvasása után Keszthelyi Zoltán indítványozza a miniszterelnök felirati üdvözlését s a következő üdvözlő felirattervezetet olvassa fel:

A vármegye közönsége őszinte örömmel veszi tudomásul az előterjesztett leiratokat és teljes megnyugvással tölti el az a tudat, hogy az elmúlt időben fennálló áldatlan viszonyok között, a melyek már az ország alkotmányát és a parlamentárizmust veszélyel fenyegették, — egy oly férfiú vette kezébe önfeláldozással az ország közügyeinek vezetését, aki kiváló tehetségével, rendíthetetlen hazafiságával, eddig is tanúsított politikai működésével és közéleti szereplésével nemcsak koronás királyunk, hanem az ország tuloyomó többségének bizalmát szintén kiérdemelte.

A törvényhatósági bizottság a kormányelnököt és miniszter-társait új állásaikban tiszteletteljesen, a legmelegebb üdvözlésükkel feladataik sikeres megoldásában nemcsak törvényes kötelességből folyólag, hanem hazafiai készséggel is támogatni fogja. Teszi ezt annyival is inkább, mivel a kormány élén oly férfit lát, kit a vármegye közönségéhez a legszorosabb és legbensőbb szálak fűztek, aki a vármegye közügyeinek intézésében mindig jelentékeny részt követelt magának, — s a vármegyénél kifejtett tevékenységével bizonyosságot szolgáltatott arra, hogy az ország ügyeinek vezetésében fényes tehetségét, törhetetlen hazafiságát, erős akaratát és mocskotlan jellemét a haza javának előmozdítására fogja szentelni.

A vármegye közönsége ezen elhatározását külön felirathban hozza a miniszterelnök és miniszter-társai tudomására.

Altalanos éljenriadallal vette tudomásul a

közgyűlés az üdvözlő felirat szövegét s ezután következett a nagyváradi hadapródiskola alapítványi helyének betöltése.

A közgyűlés e helyre Ambrus Jánost vette föl egyhangulag.

Ezután a főispán a közgyűlés folytatását mára halasztotta.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATO.

Jan. 6. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Jan. 9. Vasutasok bálja.
Jan. 10. Az új városház megnyitó ünnepe.
Jan. 13. Jogászbál.
Jan. 17. A 48-as népkör bálja.
Jan. 24. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 2. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 6. Katholikus bál.
Febr. 14. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 25. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Márcz 10. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Márcz 24. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Apr. 14. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye (estély: Prohászka Otokár dr. szónoki beszédével.)

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért Kedden és estütörtökön d. u. 3-6 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* Főispánváltás Biharvármegyében.

Már régebben hirt terjedt, hogy dr. Beöthy László megválna Biharvármegye és Nagyvár város főispáni székétől. Most ismét felszínre került ez a hír és pedig olyan alakban s olyan helyről, hogy alig lehet kételkedni valódiságában. Jó forrásból nyert értesülésünk szerint bevégzett tény, hogy Széll Ignác belügyi államtitkár megválna állásától s helyére dr. Beöthy László főispán lesz az államtitkár. Távozásáról bizonyára az egész vármegye és város közönsége mély sajnálattal értesül, viszont őszinte örömmel fogadja a köztisztelet és szeretetben álló férfunak jól megérdemelt magas kitüntetését. — Értesülésünk szerint Beöthy László helyére egyik jeles biharmegyei magnást nevezik ki főispánnak.

* Kitűnő sikerű ügyvédi vizsga. Dr. Pálffy

Gyula, az újabb jogásznemzedék kiváló tehetségű, rokonszenves tagja, budapesti ügyvédjelölt, ki lapunk segédszerkesztőjének Pálffy Béla főreáliskolai hittanárnak testvéröccsége, kitűnő sikerrel tette le a budapesti országos ügyvédvizsgáló bizottság előtt az ügyvédi vizsgálatot. A fiatal új ügyvéd pályájához, ki — mint értesülésünk — Biharvármegye egyik nagyközségében nyitja meg irodáját, a legjobb sikereket kívánjuk.

* Átköltöztek a városi hivatalok. A Széchenyi-téri ódon városház tegnap árván maradt. Az utolsó hivatalokat is átköltöztették a Szent-László-téri új palotába. Az adóhivatal, rendőrség, főügyészség, mérnöki hivatal már korábban átköltöztek a díszes új otthonba, míg tegnap a polgármesteri hivatal, a közigazgatás, árvaszék és az anyakönyvi hivatal foglalták el az új helyiséget. A beköltözéssel még nincsenek rendben, mert napokig tart, amíg a rendes mederbe tér vissza a közigazgatás menete. A közigazgatási iktató és kiadó az épület Teleky-utczai részének I. emeletén van, míg a polgármester és az előki ügyosztály az I. emelet körözfelőli részén van elhelyezve.

* Az első árlejtés az új székházban. Ma, estütörtökön lesz Nagyvár város új székházában az első árlejtés. A Szaroveczky utczai volt Füzeséri laktanya épületét bocsátja eladásra a város, továbbá a sestet-vásártéri korcsma bérletére kiírt árlejtést tartja meg az új városház első emeleti kistermében az árlej-

tési küldöttség. Az árlejtés *Komlóssy* József gazd. tanácsnok elnöke alatt délelőtt 10 órakor lesz.

* **A villamos művek átvétele.** Nagyváradi város villamos művének építésére felügyelő bizottság tegnap Bordé Ferencz főjegyző elnöke mellett ülést tartott, melyen mint szakértő Hollós József kir. főmérnök, a város részéről: Kőszeghy József, dr. Károly Irén, Mezey Mihály, Gerő Armin, Guttmann József, Csordacsics Ferencz, a telep részéről: Belányi Imre, az építő Ganz és Tsa cég részéről: dr. Hoór Mór, Fehér Lajos és Abel Ignác vettek részt. A bizottság a szakértő előadása alapján megállapította, hogy a telep a város jelenlegi köz- és magánvilágításának zavartalan ellátására alkalmas állapotban van, egyúttal elhatározza, hogy az ideiglenes átvétel alaki részét is a karácsonyi ünnepek után fogja elvégezni, addig pedig a bizottság megállapodásaihoz az üzemet — mint eddig — Ganz és Tsa cég vezeti.

* **Előkészületek a sorozásra.** A véderőről szóló 1889. VI. t.-cz. 35. §-a értelmében felhivatnak mindazon hadkötelesek, kik az 1881. 1882. és 1883. évben Nagyváradon születtek vagy itt illetőséggel bírnak ugyancsak a Nagyváradon tartózkodó idegen illetőségű állításkötelesek is, hogy a jövő 1904. évben tartandó sorozásokhoz való összeírás céljából 8 nap alatt, legkésőbb azonban folyó évi december hó 31-ik napjáig Nagyvárad város katonai ügyosztálya előtt a hivatkozott törvény idézett §-ában foglalt szigorú büntetés terhe alatt mulhatatlanul jelentkezzenek. Egyszermind figyelmeztetnek az állítás kötelesek: 1-ször, hogy a védtörvény 31., 32., 33. és 34. §-ában a papok, papjelöltek, papnövendékek, tanítók, tanító jelöltek, tanító képezési növendékek, öröklött mező gazdaságok birókosai, a családfentartó és az egyévi önkéntességre vonatkozó kedvezmények valamelyike iránt netalán igények érvényesítésére vonatkozó felszerelt kérvényeiket az 1904. év január vagy február havában Nagyvárad város katonai ügyosztálya-hoz illetőleg idegenek az illetékes járási tisztviselőhöz legkésőbb azonban a sorozás napján a sorozó bizottsághoz nyújtsák be. 2-ször, hogy az illető égi sorozójáráson kívül leendő állítás megengedése iránt a Vdt. ut 37. §-a értelmében felszerelendő kérvényeik a f. évben december havában jelentkezés alkalmával nyújtandók be, amikor is az 1. pontban jelzett kedvezmények valamelyike iránti esetleges igények is érvényesíthetők és igazolhatók. — Igazolatlannal később benyújtott kérvények elutasítanak. Végül megjegyeztetik, hogy a jelentkezési kötelezettségnek, valamint általában a védtörvényből eredő kötelezéseknek elmulasztása jelen felhívásnak, vagy a véderőtörvényben foglalt kötelezettségnek nem tudása által ki nem menthető és az ilyen kifogások a büntetés kiszabásánál figyelembe vételül nem fognak. Nagyvárad, 1903. december hó 15-én. *Darvassy* Lajos, tanácsnok.

* **Dienes Márton visszatér Budapestre.** A nagy vesztegetési botrány hőse, *Dienes Márton* nincsen már New-Yorkban, még csak Amerikában sincsen már. *Dienes Márton* nem tett jót a levegő a nagy tenger oldalán s visszatért az öreg Európába, ahol munka nélkül könnyebben lehet boldogulni. Jelenleg Párisban időzik s azon spekulál, miként lehetne visszatérni Magyarországra. Mert a pénz elfogyott már a vesztegetési botrány hőseinek. Odakünn New-Yorkban megpróbálkozott mindenfélével, de nem sikerült kenyeret találnia, a minnek főoka az, hogy a magyarok kívül más nyelvet nem tud. A new-yorki magyarok húzódnak tőle, mert hiszen a híre megelőzte őt s így *Dienes Márton* nem tudott egyebet cselekedni, mint megmaradt pénzén hajójegyet váltani vissza Európába. Párisban járkal most a kalandok hőse s több budapesti ismerősével tudatta szerencsés megérkezését, valamint azon

sajnálatos tény is, hogy pénze már elfogyott. Különösen az iránt érdeklődik *Dienes* budapesti ismerőseinél, hogy büntetlenül hazajöhet-e. — O ugyan abban a meggyőződésben van, hogy nem fogják felelősségre vonni a vesztegetési botrány miatt, mert hiszen bűnsegédeknek eddig a haja szála sem görbült meg. Van ellenben *Dienes* ellen család miatt főljelentés a budapesti büntető törvényszéknél. S mihielyt *Dienes* megnyugtatják a fől, hogy a főljelentés miatt bántódása nem esik, nyomban visszajön, hogy rehabilitálja magát. *Dienes Márton*ra különben nagy szűség van egy másik bűntügyből kifolyólag. A *Csávolszky* Lajos ellen folyó vizsgálat dolgában a vád szerint *Dienes* a koronatanu *Csávolszky* ellen s vallomására feltétlen szükség van. *Löwinger* ismert nevű budapesti tőkepenzes ma este Párisba utazik, hogy felkeresse *Dienes Márton* a hazahozza Budapestre vallomástétel végett.

* **Megmarta a veszett eb.** Tenkén Molnár István váltóór ebén kitört a düh, s gazdájának 11 éves *Ferencz* nevű fiát összemarta. A szegény gyermeket felszállították a budapesti Hőgyes intézetbe, az ebet pedig kiirtották. A községben 40 napi zárlatot rendelt el a hatóság az ebekre.

* **A jegyzői nyugdíjbizottság ülése.** A biharmegyei községi és körjegyzők nyugdíjgyűlése tegnap délután tartotta ülését. Dr. *Miskolczy Ferencz* alispán elnöke alatt *Cziffra* Gerő, *Hranyiczky* Károly, *K-szthelyi* Zoltán, *Vattay* Gyula, *id. Markovits* Károly, *Vidovich* György, *Kovács* Andor és *Balog* János tb. aljegyző voltak jelen. Az ülés folyamán *Ambrózy* Márton bereghörszörmei jegyzőt, 43 évi szolgálat után, *Gotthard* Vilmos borziki jegyzőt pedig betegsége miatt, 11 évi szolgálat után nyugdíjazták. Özv. *Stancsek* Sándorné sz. Szász Mária részére özvegyi és 1 gyermeke után neveltetési járulékot állapítottak meg. A nyugdíjjogosultak közzé felvették *Veres* Béla sarkadkereszturi, *Tóth* Mihály geszti, *Bige* Ernő hegyközkovácsi újonnan megválasztott jegyzőket. *Jámbor* József megyei irattárnok részére a nyugdíjasok nyilvántartásának vezetéséért 100 kor. jutalmat szavaztak meg.

* **A karácsonyi nagyvásár.** A városi árvaház javára vasárnap rendezendő karácsonyi nagyvásár iránt a társadalom minden rétegében nagy érdeklődés nyilvánul. S amint az előlekből látszik, az idei vásár mind a ki-sorsolandó tárgyak, élelmiszerek sokasága, mind pedig a vásárou résztevők száma tekintetében tölül fogja mulni még a tavalyi vásár sikerét is. A vásár céljaira egyre gyűlnek az adományok a vezetőséghez részint pénzben, részint élelmi s más egyéb cikkeken. Az adakozók közt vannak *Szmrecsányi* Pál püspök, *Tisza* István miniszterelnök, *Samassa* egri érsek stb. Egyébként az adakozók névsora a következő:

Nagymélt. főt. *Samassa* József érsek 30 kor., nagymélt. gróf *Tisza* István miniszterelnök 50 kor., Nagymélt. dr. *Szmrecsányi* Pál püspök 100 kor., *B rkes* Bertalan 3 üveg padlómaz, 3 doboz parkét maz; *Schwartz* Ferencz 50 kilo liszt; nagyságos és főt. *Széchenyi* Jellő kanonok 6 üveg konyak; *Stern* Gyula 3 pár gyermekcipő; ifj. *Moskovics* Mórné 1 üveg pezsisz, 20 kilo liszt; Mélt. özv. *Des Echerolles* Kruspér Sándorné 12 kiló tarhonya és 20 kiló mosószappan; nagys. *Des Echerolles* Kruspér Károly 10 kor.; Nagymélt. *Steinberg* Mór altábornagy 20 kor.; dr. *Vulán* József 10 kor.; özv. *Tischler* Béné 1 üveg lekvár és 2 kor.; özv. dr. *Mayer* Agostoné 2 kor.; *B uvist* Bárolyné sz. *Des Echerolles* Kruspér Laura 1 asztalfutó és 10 korona.

A vásár rendezősége az adományokat kéri a Fekete Sas szálloda erre a célra kibérelt helyiségébe küldeni. Az ünnepies megnyitás szombaton délután 5 órakor lesz.

* **Ongyilkosságok.** *Blaustein* Farkas körösutcai pékmester feleségének huga, egy szép fiatal 17 éves leány, mint mondják, egy hadnagyba volt szerelmes, de tudva azt, hogy nem lehetnek egymásé. vasárnap gyufaoidatot ivott. Már akkor nagy fájdalmi voltak, azonban nem árulta el, hogy öngyilkos lett. Azonban később oly rosszul lett, hogy orvost hívtak hozzá, ki miután alaposan megvizsgálta a beteget, konstataulta a mérgezést és azonnal beszállította a biharmegyei közkórházba. A súlyos belső sérüléseket szenvedett leányon már itt nem segíthettek. Tegnap meghalt. — *Polonyi* Ilona varróleány elkeseredésében, hogy nincs elegendő keresete, tegnapelőtt gyufaoidatot ivott s mire orvosi segélyben részesíthették, már nem segíthettek rajta. Tegnap délelben meghalt s a nagy küzködés után most már pihen a fehér halottas ágyon.

* **Osztálysorsjáték.** Az osztálysorsjáték tegnapi húzásán a következő számokat sorolták ki:

70.000 koronát nyert 5498.
25.000 koronát nyert 46286.
10.000 koronát nyert 64833.
3000 koronát nyert 108383.

1000 koronát nyertek: 107255 68673
69251 73078.
500 koronát nyertek: 83336 77312 532
67118 29898 97633 102228 68265 68226 21982
44663 77878.

300 koronát nyertek: 104801 84143 69526
2359 6171 54877 227 21647 34797 31573
25580 85285 48949 31015 91497 96272 86158
79162 28159 37677 53233 76738 99672 105511
31486 59569 1387 4816 20859 61608 67551
33697 19507 107 767 87654 58011 104021
43449 13438 49493 4033 40283 63608 75560
58082 2963 61280 2840 26539 96433 56894
34234 63317 106789 37650 88145 64276
28916 75980 57609 32341 108536 1491
75657.

A többi kihuzott számok 80 koronát nyertek.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR:

Csütörtök: Pillangó kisasszony. Szép Galathea operett.

Péntek: Dolovai nábob leánya.

Szombat: Aranyvirág, új operett.

Vasárnap: d. u. A bajusz. este A sárga csikó, népszimű.

Lear király.

Keszler Ed., ez a nagy intelligenziájú színész, akinek ambíciója tartalmas művész alkotások sikerére vágyik, nagy feladatra vállalkozott. A minden idők megbámult geniejének *Lear király*át akarta megmutatni új köntösben. Ugy ahogyan ő képzeli, ahogyan hosszú tanulmányában ő teremtette meg ezt a mesebeli herost.

A feladat nagy, sőt kivételes erejű színjátszót igényel, aki művészetével el tudja feleltetni a fenségei tirádák dohosságát, aki embert tud teremteni a gigási herosból. *Keszler* Edének csak részben sikerült ez. Talán túlságosan igaz és értelmes akart lenni s éppen ezért sokat feláldozott az indulat féktelen erejéből, amit itt-ott a darab tartalma megkivánt volna. Egészében azonban komoly művészi alakítás volt a *Keszler* *Lear király*ja. Mellette *László* Irén, *Tóth* Elek és *Szarvasi*

emelkedtek arra a magaslatra, a hogyan és Shakespeare darabban lehet játszani.

Egyébként az előadást a módnélküli dörgeccsel és villámlással a komikum nivójára súlyosztették. —os.

Szép Galathea — Pillangó kisasszony. Gyönyörű est lesz ma a Szigligeti-színházban, színpad körül egy bájos zenéjű operett s egy még poetikusabb dramolett. Szép Galathea Ruzsicsky Ilona egyik legjobb szerepe, míg Haller a Pillangó kisasszony című szerepébe teljes ambícióját s tudását viszi be. A többi szerep is a társulat elsőrangú tagjainak kezében van u. m. Parlaghy, T. Pogány, László, Békefi, Krasznai, Bérczi, Szarvasi és Dési.

A dolovai nábob leánya. Herczeg Ferencz e remek színműve kerül holnap, pénteken színpadra a Szigligeti-színházban, a lehető legjobb szereposztásban, amennyiben az előadásban részt vesznek: Keszler, Berlényi, László Irén, Keszler, Tóth Elek, Szarvasi Krasznai, Szóke, Bognár.

A csodagyerek. Az igazgató megszerezte előadásra a Vígsház botrányos frivolitású bohózatát, a csodagyereket s már a jövő héten színpadra is hozatja. A kiélezett pikantériákban tultesz a férczmű minden párisi elődjén s Debreczenben megérte azt, hogy alig 14 férfi nézte végig. Csodáljuk, hogy a színtügyi bizottság nem tesz kifogást ellene. Ezért ad a város subventiót a színháznak, mint kulturintézetnek?!

Szigligeti-Színház.

Folyószám 77. Bérletszám 74. (páros.)

Ma, csütörtökön 1903. december 17-én:

Szép Galathea.

Pillangókisasszony.

Operette.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. óráig előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, pénteken december 18-án

Dolovai nábob leánya.

Színmű.

NYILTÉR.

A közelgő

karácsony és újév

alkalmára

névjegyek

szép kivitelben, jutányos árban készítettnek

a Szent László nyomdában,

Szilágyi Dezső-utca 3. sz.

TAVIRATOK.

A magyar delegáció a királynál.

— A cerce. —

Bécs, december 16. (Saját tud. távir.) A magyar delegáció tagjait a szerződés-teremben fogadta a király. A delegátusok mindannyian diszmagyarban voltak, csupán Ugron és Okolicsányi jöttek fekete szalonkabátban s ők a beszédek végeztével távoztak a teremből, ami ma a

szabadelvű pártban élénk tárgyalásokra adott okot.

A király válasza után Tisza István gróf bemutatta a delegáció tagjait. Elsőnek Héderváry grótot szólította meg a király s a kibontakozás lehetőségeiről kérdezősködött.

Láthatóan felderült a király arca, mikor Héderváry válaszában a közeli jövőben helyreálló teljes békességről beszélt.

Vodianer Albert bárótól testvére felől kérdezősködött s aztán politikai beszélgetést senkivel sem kezdett.

Az osztrák delegátusok a királynál.

Bécs, december 16. (Saját tud. távir.) Az osztrák delegációt Körber miniszterelnök vezette a király elé.

A szokásos szertartások és beszédek után a király az osztrák delegáció tagjai közül többeket megszólított s fölűnt az a kiméletlen éles hang, a hogyan a cseh és horvát képviselőkkel beszélt a király, míg a lengyelekkel beczézó kiűntetéssel beszélgetett.

Egyebek között határozott kívánságát fejezte ki a király a kiegyezés mielőbbi békés megkötésére vonatkozólag.

A magyar katonai reformokra vonatkozólag pedig az osztrák delegátusok előtt oly értelemben nyilatkozott a király, hogy semmi sem fog megtörténni, a mi a hadsereg egységes szervezetén a legcsekélyebb változtatást is igényelné. Szokatlanul élénk szövtálas történt a király és Frenák cseh képviselő között.

A király megjegyezte, hogy a cseheknek nincs okok elnyomatásról panaszkodni, mire Frenák így válaszolt:

— Hamisan informáltak fenségédet, mert egy hat milliónyi nemzeti multtal bíró nép a mely a dinasztjának mindig támasza volt, mikor még csak nemzeti egyenlősége sincs elismerve, joggal panaszkodhatik elnyomatásról.

Bisannitzky horvát képviselőtől pedig azt kérdezte a király, hogy miért lármázik annyit, mire a képviselő azt kérdezte:

— Hol felség?

— Itt is, meg a tartománygyűlésen,

válaszolt a király, mire a képviselő azt felelte:

— Akinek fáj, az kiabál, felség!

A magyar delegáció ülése.

Bécs, decz. 16. (Saj. tud. távir.) Ma délután a magyar delegáció ülést tartott, melyen Münnich Aurél előadó terjesztette elő az indemnitást. Ugron Gábor és Okolicsányi erős bírálattal támadták, míg Hegedüs Sándor védelmére kelt a javaslatoknak.

Vilczek Frigyes br. kijelenti, hogy sok kifogásolni valót talál a javaslatokban, de megszavazza az indemnitást. Késő délután több felszólalás után a javaslatokat elfogadták.

A tisztviselők fizetésrendezése.

Budapest, decz. 16. (Saj. tud. távir.) A «Hazánk» írja, hogy Lukács László párnappal mulva javaslatot fog benyújtani a képviselőházban, melyben az általános fizetésrendezés megszavazása előtt 16 millió korona folyósítását kéri, a tisztviselők fizetésjavítására január 1-től kezdve. Egyébként pedig az a hír terjedt el, hogy a tervezeten lényeges változtatások történtek, amennyiben a VI. rangfokozattól a III-ikig redukálták a tervezett fizetéseket. Ellenben a VII—XII-ig előnyösebb beosztást alkalmaztak oly feltétellel, hogy egyik rangfokozat legfelsőbb fizetési osztályába sem léptenek elő senkit, míg az általános rendezés keresztül nem lesz vive.

Intorjuv a Nyisztorné bűnygyében.

Budapest, decz. 16. (Saj. tud. távir.) Egy budapesti újságíró meginterjuvulta Kubik szolgabírói irnokot, a ki Nyisztorné bűntársa volt a rémséges családi drámában. Kubik mindent úgy ad elő, hogy ő semmit sem tudott semmiről. Ő csak áldozata ez örült asszonynak, a ki rávetette magát s neki nem volt ereje szabadulni tőle. Különben pedig fenyegetőzik, hogy országos botrányt csap, ha be akarják keverni a bűnpörbe.

A szerkesztővel felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

A t. gazdaközönség figyelmébe!

Tisztelettel hozzuk tudomásra, hogy hazai

gácsi pokrócz-gyártmányaink

egyedüli eladásával Biharvármegye számára

Spitzer Testvrek

nagyvárad kerkeskedő cég van megbizva.

Midőn a t. gazdaközönség figyelmét e páratlan jó tartósságu hazai pokróczra felhivjuk, figyelmeztetni bátorodunk, hogy

a valódi gácsi-pokrócz

másnál, mint nevezett cégnél Biharvármegyében nem kapható és kérjük rendeléseivel közvetlen a Spitzer-céghez fordulni, ha megbízható, jó tartósságu pokróczokat akar beszerezni.

Az árak ugyanoly olcsók, mint budapesti főraktárunkban.

Gács, 1903 november hó.

Tisztelettel:

493.

Gácsi gyapjuszövet és posztógyár.

Lópokróczok rendkívül nagy választékban 1 forinttól kezdve.

„Globus“

Élet- és járadék-biztosító társaság

a

„Bécsi Bankegyesület“

és a Müncheni

„Bajor Jelzalog- és Pénzváltó Bank“

által alapított.

A társaság vagyona **1901. év** végével **4.053.987,55 korona**. Ezen vagyon készpénzben, értékpapirokban, részben a társaság bécsi palotájában és egyéb saját házakban van elhelyezve.

Az intézet élet- és gyermekbiztosítási feltételei a legmesszebb menő kedvezményeket nyújtják a biztosító feleknek.

Mindenemű felvilágosítással készségesen szolgál a „Globus“ élet- és járadék-biztosító társaság vezérképviselősege **Nagyváradon, Uri-utca 43.** fenti vezérképviselőség hajlandó oly egyénekkal (kedvező feltételek mellett) összeköttetésbe lépni, kik biztosítási üzletek közvetítésére alkalmasak. 545.

Sz. Kocsis János

férfi-szabó és egyenruha üzlete

Nagyvárad, Szent László-tér,

a Sas kávéház mellett.

Van szerencsém tudatni a tartalékos tiszt urakkal, hogy a közöshadseregbeli egyenruhákat a **legjutányosabb árakért** alakítom át honvéd egyenruhának.

Tisztelettel

Sz. Kocsis János,

katonai és polgári szabó.

Karácsonyi és ujévi ajándékoknak alkalmas tárgyak leszállított árban u. m.

kézimunkában kezdett és kész dolgok; **női blousok, gyermekruhák, női és gyermek kötények, harisnyák és zsebkendők, női selyem schaalok**
Nagy választékban kaphatók

EISLER BERTALAN

kézimunka-, gyermekruha-, divat- és rövidáru üzletében

392

NAGYVÁRADON, Olaszi, Fő-utca, Kádár János fűszerüzlete mellett.

Finom, szolid és izléses áruk

a karácsony alkalmából

rendkívül mérsékelt árban szerezhethők be

Mezey Sándor, uri-, női-divat, fehérnemű- és finom gyermek-
Nagyvárad, Szent László-tér, a „Sas“-szálloda épület.

Uraknak:

nyakkendő ujdonságok, fehérneműek, angol kalapok, harisnyák, keztyűk stb.

Videki rendelések pontos eszközlése.

Hölgyek részére:

bluz, jupon, pongyolák, piperecikkek.

Ugyszintén gyermekruházati cikkek nagy raktára.

Ösmert személyiségeknek választék küldetik.

17335—1903. tkv.

Árverési hirdetmény.

A nagyváradai kir. törvényt mint tkv. hatóság közhírré teszi, hogy nagyváradai I. sz. káptalan végrehajtónak özv. Mártonffy Sándorné, továbbá Mártonffy Zoltán, Mártonffy Ákos, Mártonffy Mária végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a nagytótfalu 49. sz. betétben A I 1—8. sorszám alatt felvett számú, rét földkekből és közös legelő, közös erdő járandóságból álló jószágtestre, a végrehajtási árverést elrendelte és annak fogatosítására határidőül 1904. évi február hó 25-ik napjának délelőtti 10 óráját Nagytótfalu községházához kintüzi.

Kikiáltási ár 933 korona. Minthogy azonban az ingatlanok fele részére özv. Mártonffy Sándorné javára özvegyi haszonélvezeti jog — azt megelőző rangsorban pedig több rendbeli zálogjogok vannak bekebelezve az 1881. LX. t. cz. 163. §-a értelmében ezennel kimondatik, hogy az ingatlan a haszonélvezeti jognak fenntartásával csak az esetben adatik el, ha azért az előző követelések kielégítésére ezennel megállapított 6000 korona mint vételár megigértnek, ha azonban ez az összeg meg nem ígértnek — az árverés hatálytalanná válik — és az ingatlan a haszonélvezeti jog fenntartása nélkül nyomban újabtan árverés alá bocsátatik, mely utóbbi esetben a kikiáltási áron alul is eladatik.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékos értékpapirokban letenni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. törvényt mint telekkönyvi hatóságnál és Nagy-Tótfalu község előljáróságánál tekinthetők meg. Nagyvárad, 1903. december 3. napján.

A kir. törvényt mint telekkönyvi hatóság.

Kiss András,

kir. tszéki bíró.

544.

Felhívás.

Alulírottak, mint alapítók a *csabai Reisz és Porjesz-féle* butorgyári vállalatot részvénytársasággá akarjuk átalakítani.

A vállalatot mint részvénytársaságot ötven évi időtartamra tervezzük és a vállalat egyszerű folytatása lesz a már tíz esztendeje fennálló, jól bevezetett és elismert kintő gyártmányokat produkáló ipartelep további üzemének és üzletvezetésének. A vállalat nagy gondot fog fordítani jó rajzok után, izlé es kivitelben készült egyszerű butorok tömeges gyártására, első sorban az engros- és exportüzlet czéljaira.

A részvénytársaságot 1000 drb, egyenkint 200 korona névértékű, névre szóló A) sorozatu részvényvel, vagyis *elsőbbségi részvényvel*, továbbá legfeljebb 1000 drb, egyenkint 200 korona névértékű, névre szóló B) sorozatu, vagyis törzsrészvényvel, tehát összesen tehát összesen maximális 400.000 korona alaptőkével tervezzük.

Az alaptőkéhez a »Reisz és Porjesz« czég tulajdonosai a következő betétellel járulnak:

1. A békéscsabai vasut-utczai 697. számú ingatlanokkal, a rajta lévő gyárteleppel és egyéb épületekkel maximum 87.000 korona értékben;

2. az összes gépekkel és azok felszereléseivel maximum 58.000 korona értékben;

3. egyéb összes activ-vagyonokkal mindössze mintegy 505.000 kor. értékben;

ezzel szemben mintegy 450.000 korona passiv vagyonnal, ezek szerint tehát maximálisan 200.000 korona vagyonegyenleggel A Reisz és Porjesz czég tulajdonosai az átadandó követelésekért kezességet vállalnak és e czélra megfelelő számú törzsrészvények külön-külön kötményeztetni fognak.

Ezért a betételért a czég tulajdonosai B) sorozatu törzsrészvényeket kapnak, a melyek az első öt esztendőben abban különböznek az A) sorozatu elsőbbségi részvényekkel szemben, hogy a nyereségben való részesedésben az A) sorozatu elsőbbsége részvények 5 százalék erejéig megelőzik a B) sorozatu törzsrészvényeket.

A Reisz és Porjesz czég által átadandó fentebb részletezett összes cselekvő és szenvedő vagyon értékelését, illetőleg szigorú becslését — bezerszési, illetőleg előállítási árak alapján — szak-

értők közbejöttével az alapítók fogják fogatosítani. A betételnek értékét pedig ennek alapján az alakuló közgyűlés fogja megállapítani, a mely érték azonban a 200.000 koronát meg nem haladhatja.

Az alapítók fenntartják maguknak a jogot, hogy a keresk. törvény 183. §-a alapján az első igazgatóságot kinevezzék.

A részvényaláírás zárideje 1903. december 20. A részvények aláírása eszközölhető:

a Békés-Csabai Takarékpénztár Egyesületnél, az Aradi-Ipar és Népbanknál Aradon és Békéscsabán és

a Békés-csaba-városi Takarékpénztár részvénytársaságnál.

Az aláírásnál minden aláírt részvényre névértékének 10 százaléka, az aláírás napjától számított tizennégy napon belül, további 20 százaléka készpénzben és korona értékben befizetendő.

A befizetés a fentnevezett pénzüzetek bármelyikénél történhetik.

Tuljegyzés aránylagosan redukáltatik.

A vállalat műszaki és kereskedelmi vezetője Porjesz Mihály ur lesz, akinek további működését hosszabb időre biztosítottuk.

Ezek után e hézagpótló vállalatot a n. é. közönség szives pártfogásába és támogatásába ajánljuk.

Békéscsaba, 1903. november hó 30-án. Dr.

Lukács György, Békésvármegye és Hódmezővársárhely főispánja, Gyula. Dr. *Fábry Sándor*, kir.

tanácsos, Békésvármegye alispánja, Gyula. Békés-

Csabai takarékpénztár egyesület *Vidovszky Károly* s. k., *Havas* s. k., Békés-Csaba városi Takarékpénztár

Részvénytársaság *Reisz* s. k. *Klein* s. k. Aradi Ipar- és Népbank *Tagányi István* s. k., *Laczay* s. k. *Rosenthal Ignác* gőzmalomtulajdonos, takarékpénztári elnök-igazgató Békéscsaba. Dr. *Varságh Béla* takarékpénztári elnök-igazgató Békéscsaba. Dr. *Fáy Samu* ügyvéd, pénzüzeti ügyész Békés-Csaba. Dr. *Sailer Vilmos* ügyvéd, takarékpénztári ügyész Békés-Csaba. *Fábry Károly* ügyvéd és földbirtokos Békés-Csaba. Ifj. *Szekely Ignác* lapszerkesztő és fa-exporteur Budapest. *Korosy László* főjegyző Békés-Csaba. *Porjesz Mihály* butorgyáros, a »Reisz és Porjesz« czég meghatalmazottja Békés-Csaba. 543

CZILLÉR IMRE nagy áruháza

ezuton értesíti n. é. vevőit és vevő közönségét, hogy a szokásos

Karácsonyi olcsó eladás

f. hó 12-től december hó 24-ig tart.

Mélyen leszállított árak mellett eladásra kerülnek a raktáron levő összes ruhaszövetek, mosó kelmék, selymek, blousok, kalapok, keztyük, fehérneműek, szőnyegek, kézimunkák, szőrmeárúk és mindennemű pipere cikkek.

Maradékok feltűnő olcsón

Kiváló tisztelettel:

CZILLÉR IMRE,

Nagyáruháza,

Olaszi Fő-utca.

406.

Telefon: 232.